

Skolbarns psykiska hälsa

Nationella mätningen ht 2009

Curt Hagquist

Centrum för forskning om barns och ungdomars psykiska hälsa
Karlstads universitet

Sven Bremberg

Statens folkhälsoinstitut

**Presentation den 12 april 2010 vid State of the Science-konferens
om Trender i barns och ungdomars psykiska hälsa
Kungl. Vetenskapsakademien, Stockholm**

Den långa marschen

1997 – 2009

- 1997: Barnpsykiatrikommittén -delbetänkande
- 1997: Socialstyrelsen – förslag
- 1998: Barnpsykiatrikommitténs slutbetänkande
- 2003-2004: Socialstyrelsens pilotstudier
- 2005: Socialstyrelsen - förslag
- 2008: Regeringsförslag och Riksdagsbeslut
- 2009: Första mätningen

Aktörer 1997 – 2010

- Barnpsykiatrikommittén:
initiativtagare
- Socialstyrelsen: Utredningar,
pilotstudier och förslag
- SCB: Datainsamling
- Karlstads universitet: Dataanalyser
- Statens folkhälsoinstitut:
Återkoppling av resultat

**Socialstyrelsens
förslag
1997**

Knäckfrågorna 1997

- Vad att mäta?
- Informanter - barn eller föräldrar?
- Urval eller ...?
- Design
- Etik, integritet och sekretess

Nytt perspektiv med dubbla syften

**Epidemiologisk bevakning
och
lokalt kunskapsstöd**

Skälen för totalundersökning

- Återföra lokala data till skolor och kommuner – underlag för reflektion och analys; incitament för handling
- Lokala och regionala variationer kan studeras
- Sverigestudie innebär mobilisering

Huvudförslag från Socialstyrelsen/EpC (december 1997)

- Psykisk hälsa **och** ohälsa
- Återkommande tvärsnittsundersökningar vart tredje år
- En årskull 11-16 år (åk6-9)
- Totalundersökning

Pilotstudier
2003- 2004

Allmän slutsats

De pilotstudier som genomförts visar att datainsamlingar baserade på självskattning och genomförda som totalundersökningar kan

- a) genomföras med högt deltagande (85 – 90 %),
- b) ge relevant och användbar information om barns och ungdomars psykiska hälsa vilken kan användas både för epidemiologisk bevakning och som underlag lokalt i förebyggande och hälsofrämjande arbete.

**Socialstyrelsens
förslag
2005**

Förslag från Socialstyrelsen

(januari 2005)

- Psykisk hälsa **och** ohälsa
- Återkommande tvärsnittsundersökningar vart tredje år
- Anonyma svar, en lektion
- Årskurs 6 och 9
- Totalundersökning

Mätningen
Ht 2009

Deltagande

- 172 298 elever i årskurs 6 och 9
- 83 % totalt
- 86 % i årskurs 6
- 80 % i årskurs 9

Tre mätinstrument

- Psykosomatiska besvär (PSP-skalan)
- Styrkor och svårigheter (SDQ)
- Hälsorelaterad livkvalitet (Kidscreen)

Analysstrategi

Total sample of 172 000 students

- Selecting random sample 10% (17 000). SPSS.
- Item analyses based on random sample. RUMM 2030

Examinations of psychometric properties – Rasch analysis

- Targeting
- Categorisation of items
- Reliability
- Global item fit
- Differential Item Functioning
- Required and appropriate scale revisions
- Calculating person measures for entire population based on anchored item parameters from analysis of random sample.
- Deciding on cut off – points for reporting
- Selecting scales and dimensions for presentation

Psykosomatiska besvär

[PSP-skalan]

- Har du känt att du haft svårt att koncentrera dig? **Split fl och p**
- Har du känt att du haft svårt att sova?
- Har du besvärats av huvudvärk?
- Har du besvärats av magont? **Split fl och p**
- Har du känt dig spänd?
- Har du haft dålig aptit?
- Har du känt dig ledsen? **Split fl och p**
- Har du känt dig yr i huvudet?

Koncentrationssvårigheter

[SDQ]

- Jag är rastlös. Jag kan inte vara stilla länge
- Jag har svårt att sitta stilla, jag vill jämt vrida och röra på mig
- Jag har svårt att koncentrera mig. Jag är lättstörd
- Jag tänker mig för innan jag gör olika saker
- Jag kan koncentrera mig, göra klart det jag arbetar med

Påverkan på vardagslivet (av svårigheter) [SDQ]

- Besväras eller oroas du av svårigheterna?
- Stör svårigheterna ditt vardagsliv inom följande områden?
- Hemma/I familjen
- Med kamrater
- I skolarbetet
- Vid fritidsaktiviteter

Frågorna ovan skulle besvaras om ja på frågan:

Tycker du att du har svårigheter med något av följande:

Dina känslor, din koncentrationsförmåga, ditt beteende eller med att komma överens och umgås med andra?

Nedstämdhet [Kidscreen]

- Kände du att allt du gör blir dåligt?
- Kände du dig ledsen? **Split fl och p**
- Kände du dig så nere att du inte hade lust att göra någonting?
- **Kände du att allting i ditt liv blir fel? - Borttagen**
- Kände du dig trött på allt?
- Kände du dig ensam?
- Kände du dig pressad?

(Bristande) välbefinnande [Kidscreen]

- Var ditt liv bra?
- Kände du dig glad över att leva? - Brottagen
- Kände du dig nöjd med ditt liv?
- Var du på gott humör?
- Kände du dig glad?
- Hade du kul?

Psykosomatiska besvär i gruppen > P90

årskurs 6 och 9

Besvär under de senaste 6 månaderna:	Koncentrations-svårigheter	Sömn-svårigheter	Huvudvärk	Magont	Känt dig spänd	Dålig aptit	Känt dig ledsen	Känt dig yr
Alltid	17.3	30.0	25.7	20.1	22.7	22.8	26.0	22.4
Ofta	35.4	39.5	44.7	38.3	42.2	31.1	40.4	40.5
Ibland	36.5	21.8	22.1	27.7	27.2	28.4	23.3	26.7
Sällan	8.8	6.4	6.2	11.1	6.6	12.7	7.8	8.4
Aldrig	1.8	2.0	1.1	2.3	1.0	4.3	1.9	1.7

**Preliminära
resultat
i urval**

Psykisk ohälsa fördelat efter kön och årskurs Procent > P90

	Årskurs 6		Årskurs 9	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
<i>n=</i>	39267	40048	44788	45467
Psykosomatiska besvär	7.7	3.6	19.6	5.9
Koncentrationssvårigheter	6.0	9.7	12.9	13.3
Påverkan på vardagslivet	7.4	5.5	19.0	9.5
Nedstämdhet	6.9	3.7	19.5	7.2
Bristande välbefinnande	7.0	4.6	17.6	10.5

Psykisk ohälsa

fördelat efter familjestruktur – flickor årskurs 9

Procent > P90

Årskurs 9		Bor hos mamma & pappa	Växelvis boende	Bor hos en förälder	Bo ensam el med annan
Flickor	<i>n=</i>	28654	7717	7209	553
	Psykosomatiska besvär	16.5	21.3	28.4	43.8
	Koncentrationssvårigheter	10.8	14.2	18.5	30.6
	Påverkan på vardagslivet	16.0	21.1	27.1	41.4
	Nedstämdhet	16.7	21.1	27.0	45.0
	Bristande välbefinnande	14.7	18.4	25.7	47.6
Pojkar	<i>n=</i>	29583	8023	6334	674
	Psykosomatiska besvär	4.6	5.9	9.1	27.4
	Koncentrationssvårigheter	11.6	14.5	18.5	26.1
	Påverkan på vardagslivet	7.8	10.6	13.5	30.9
	Nedstämdhet	5.9	7.0	10.7	31.6
	Bristande välbefinnande	8.3	11.0	15.9	44.8

Psykisk ohälsa

fördelat efter födelse land – flickor årskurs 9

Procent > P90

Årskurs 9		Barnet fött i Sverige			Barnet fött utomlands		
		Båda föräldrar födda i Sverige	En förälder utlandsfödd	Båda föräldrar utlandsfödda	Båda föräldrar födda i Sverige	En förälder utlandsfödd	Båda föräldrar utlandsfödda
Flickor	<i>n=</i>	32208	4551	3998	325	393	2407
	Psykosomatiska besvär	19.1	23.4	17.4	20.3	20.9	18.8
	Koncentrations-svårigheter	12.4	15.7	12.7	13.8	16.8	11.5
	Påverkan på vardagslivet	18.1	21.7	18.4	21.8	21.6	22.6
	Nedstämdhet	18.6	22.7	17.6	23.4	23.4	23.0
	Bristande välbefinnande	16.6	20.5	15.6	17.8	19.1	23.5

Psykisk ohälsa

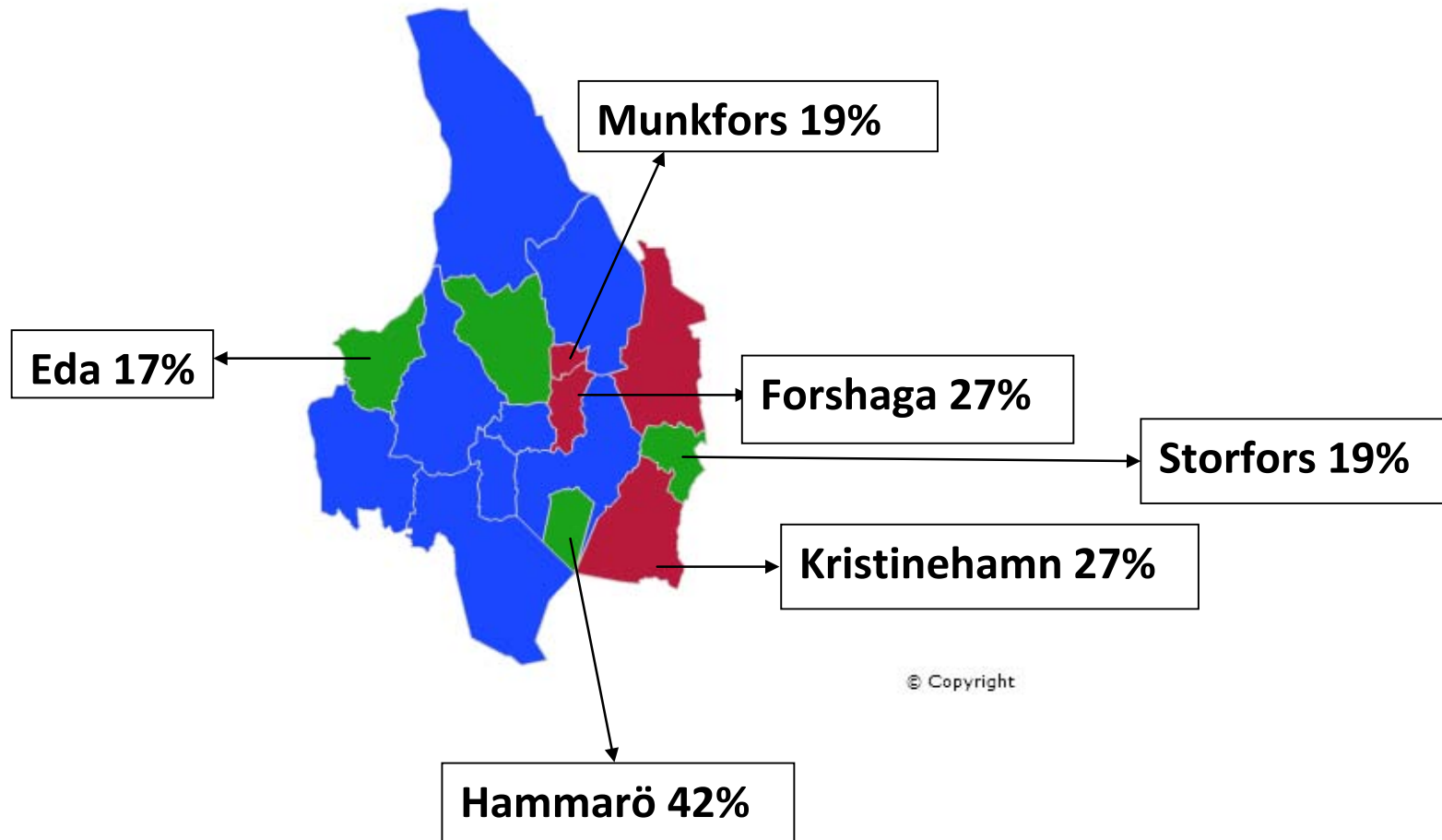
fördelat efter kommuntyp – flickor årskurs 9. Procent > P90

Årkurs 9		Stor- städ- er	För- orts- kom- mun- -er	Stör- re städ- er	Pend- lings- kom- mun- -er	Glesb- ygds- sk- om- mun- -er	Varu- pro- duce- rande kom- mun- -er	Övri- ga kom- mun- er > 25000 inv	Övri- ga kom- mun- er - 25000 inv	Övri- ga kom- mun- er < 12500 inv
Flickor	<i>n=</i>	6091	7482	12548	3173	1485	3268	6310	3106	1325
	Psykosomatiska besvär	18.1	19.5	19.4	20.0	19.3	19.6	20.1	21.7	20.8
	Koncentrations-svårigheter	12.2	13.0	12.3	13.7	14.5	13.1	13.9	13.6	11.8
	Påverkan på vardagslivet	17.3	19.3	19.3	19.1	20.5	18.1	19.7	20.1	18.9
	Nedstämdhet	19.0	20.9	19.2	19.8	19.9	18.3	20.0	18.7	19.3
	Bristande välbefinnande	16.7	17.5	18.0	17.6	18.1	17.1	17.4	19.1	18.6

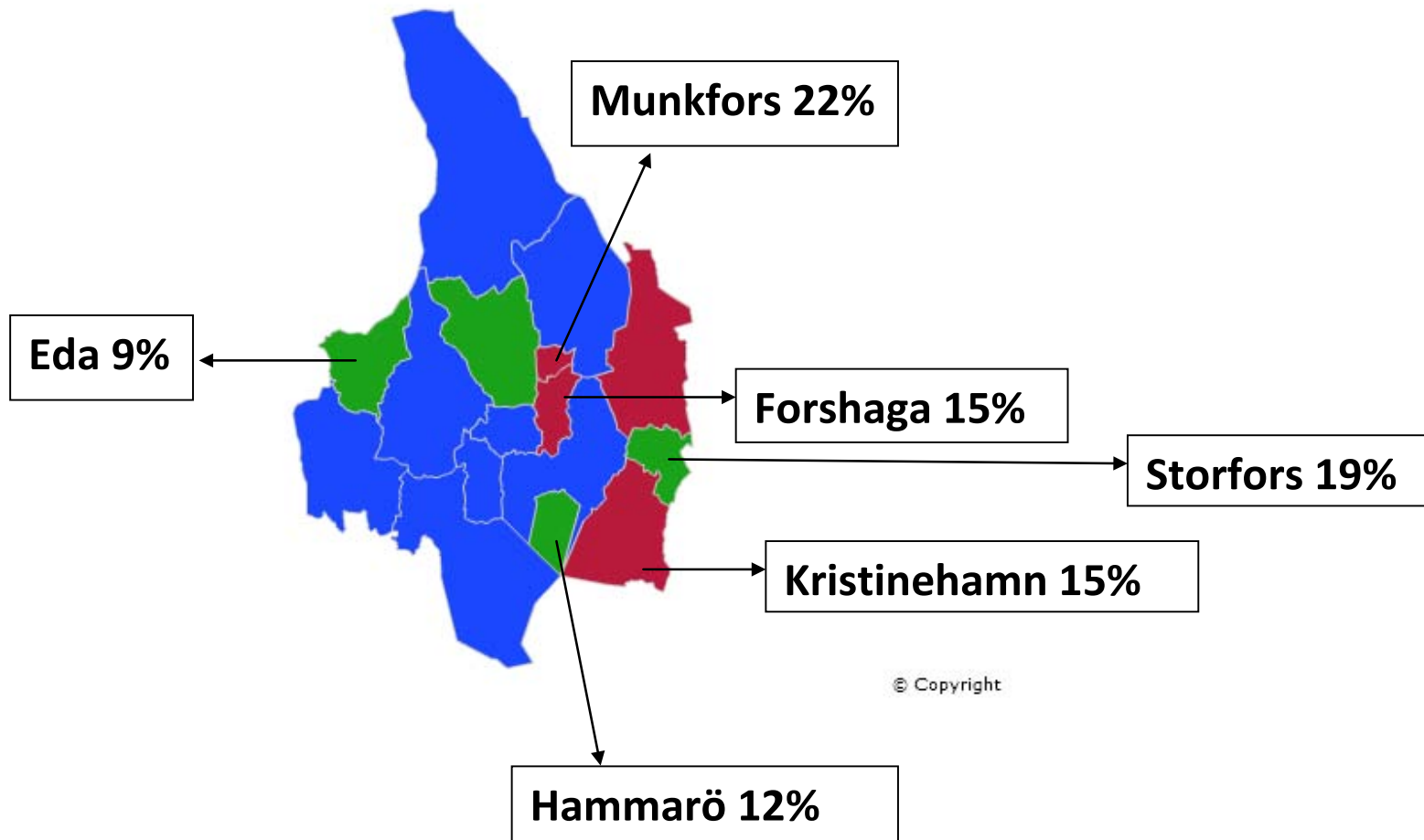

**Jämförelser mellan
kommuner
Ht 2009**

Psykisk ohälsa årskurs 9 – vuxna med högskoleutbildning

Psykisk ohälsa årskurs 9 – ungdomsarbetslöshet

2009 = snapshot

**2009 + 2012 + ...
= återkommande
mätningar**

Tack!

curt.hagquist@kau.se

<http://www.kau.se/cfbuph>